

Tysta Maria.

LÄRARHANDLEDNING

HELSINGBORGS
STADSTEATER

Hej!

Vad roligt att du och din klass ska gå och se musikalen TYSTA MARIA i regi av Annika Kofoed på Storan. Du är just nu på väg att ge elever nya upplevelser. Kanske är det någon eller några som besöker teatern för allra första gången? Vi är säkra på att teater gör världen till en lite bättre plats. Teater ger både inblick i och förståelse för andras liv. För oavsett om du ser en nyskriven pjäs eller en hundraårig klassiker vidgas dina vyer. Så, varmt välkommen in i teaterns magiska universum.

I din hand har du ett pedagogiskt material som du kan använda innan och/eller efter ni har sett föreställningen. Lite längre ner i materialet hittar du förslag på övningar ni kan göra tillsammans.

Se det som inspiration och använd de delar som passar dig och din klass bäst.

Alla förstår teater

Lärarmaterialet är en grund och en inspiration till ett samtal kring föreställningen. Det ska vara tillåtet för eleverna att uppleva föreställningen på sitt sätt. Alla har olika sätt att förstå och tolka den konstnärliga upplevelsen. Ibland kan det vara svårt att sätta ord på vad man upplever och vad det betyder för just mig.

En föreställning kan föda känslor; glada eller ledsna, ibland upprymda eller ligkiltiga. Se det som en möjlighet att reflektera kring vad teaterupplevelsen betydde för just den enskilda eleven.

Det finns inga rätt- eller feltolkningar

Omedelbart efter en föreställning kan det vara viktigt att inte ställa värderande frågor, utan låta intrycken vila och sjunka in. När du vid ett senare tillfälle pratar med klassen om teaterbesöket kan du börja med en minnesrunda och genom den återuppleva vad föreställningen väckte eller gav för reaktioner. När du pratar om föreställningen är det bra att ha som utgångspunkt att konstupplevelsen är subjektiv och personlig.

Genom en teaterföreställning kan nya intryck och insikter öppnas upp. Dessa kan skapa förståelse för andra människor och förmågan till inlevelse aktiveras. Genom att inbjuda till kreativa samtal ökar nyfikenheten och självförtroendet stimuleras. Utforskandet av den egna konstupplevelsen bidrar till bildning, kreativitet och nya kunskaper.

Inför teaterbesöket:

Teater är ett samspel med er.

En hälsning från Annika Kofoed, regissör

I musikalen "Tysta Maria" ges liv och kropp åt några av stadens berättelser från förra seklet. Det är händelser och skeenden som gjort intryck både i det tysta och i det offentliga och där teatern och konsten haft en avgörande betydelse för att ge perspektiv på vår samtid. I början på 1900-talet fick världen genom stumfilmen "Ingeborg Holm", skriven av Helsingborgsprofilen Nils Krok, se hur fattiga familjer behandlades, som om de saknade mänskligt värde. Det skakade om samhällsdebatten och skapade förändring.

I vår tid, mer än någon annan, styr kapitalet och vi följer och påverkas av de globala krisernas växlingar. Vad vet vi egentligen om konsekvenserna för vår tids barn som lever i utsatthet och med hårda livsvillkor? I "Tysta Maria" står dåtidens kvinnor i centrum: föräldern, läraren och yrkeskvinnan. Som ser, kämpar och försöker påverka sin samtid. Som lyckas och misslyckas. Men som med envishetens blåslampa aldrig ger upp. "Tysta Maria" skulle ha uppförts till teaterns 100-årsjubileum, samma år som hundraårsfirandet av Sveriges allmänna rösträtt 2021. Pandemin satte stopp och först 2022 var det dags. Musikalen blev en dundrande succé och på Helsingborgspublikens begäran sätts den nu upp igen, hösten 2024. Det är åter dags – för berättelsens kraft!

En hälsning från Camilla Bergvall, författare

När jag gick i skolan var historia något av det tråkigaste jag visste. Jag gäspade mig igenom kungar och krig på lektionerna och på provet gällde det att memorera årtal. Först när jag 2016, lite av en slump, startade projektet Kvinnokarta Helsingborg blev historia något annat. Genom att leta i arkiven efter historiska kvinnor i Helsingborgs historia så fick jag en helt ny bild av staden. På samma gator jag nu promenerar har feministiska pionjärer, envisa entreprenörer men också skrämmande barnamörderskor vandrat för inte allt för längesedan. Jag insåg att alla som påstått att kvinnohistoria är sämre bevarat hade fel och att de berättelser och öden vi fann var efterlängttade av många. En person jag föll särskilt för i vårt arbete var Nanny Palmkvist, som inte bara var före sin tid utan på många sätt också före vår tid. För det mötte hon ett massivt motstånd, men det fanns inte på hennes karta att ge upp. Nannys idéer om jämställdhet, fred och pedagogik lever vidare - en del av dem är förverkligade, men mycket återstår att göra. Därför är jag så otroligt glad att Nanny och andra historiska Helsingborgskvinnor får nytt liv genom föreställningen "Tysta Maria". Vi ses i salongen!

Camilla Bergvall, projektledare för Kvinnokarta Helsingborg under åren 2016–2020 samt författare till biografien om Nanny Palmkvist: "Att arbeta för en idé är att leva".

"Hur kan hon tro att en kvinna kan klara att bli något som endast männen ska vara?"

Inför föreställningen

Snart är det äntligen dags att gå på teater! Kanske har du någon i din klass som för allra första gången ska se en föreställning, eller så har du rutinerade teaterbesökare. Oavsett tidigare erfarenhet är det alltid bra att göra ett förebyggande gemensamt arbete.

Förslag på övningar inför föreställningen

ÖVNING 1: Smågrupper! Föreställningen är en nyskriven musikal som tar upp några viktiga händelser och historiska personer som varit viktiga för staden Helsingborg. Dela in eleverna i smågrupper och låt dem prata om just Helsingborg och vilka historiska händelser de tror kommer tas upp i musikalen.

ÖVNING 2: Tankekarta! Skriv "Teater" på whiteboarden och låt sedan alla skriva upp vad de tänker på när de hör ordet. Vad får de för associationer? Vad tänker de på? Vad är teater för dem?

ÖVNING 3: Berätta! Låt eleverna skriva ner några korta meningar om Helsingborg och hur de tror det var att leva under början av 1900-talet.

"Idag är det löning och då blir det nyrostat kaffe!"

Efter föreställningen

Föreställningen är slut och applåderna har tystnat. Nu har ni återvänt till skolans lektionssalar men med er har ni intryck och tankar. Gör ett gemensamt djupdyk i vad ni har sett och upplevt tillsammans. Försök ha det gemensamma samtalet redan dagen efter ni sett föreställningen. Då är allting färskt i minnet. Här är några frågor ni kan utgå från:

- Vad tyckte du om föreställningen?
- Vad handlar föreställningen om för dig?
- Föreställningen handlar bland annat om det kända kaffeföretaget Zoégas.
Vad har du för relation till just Zoégas?
- Hur såg scenen ut?
- Vad såg du för saker på scenen, till exempel föremål, färger och kläder?
- Vilken karaktär minns du bäst?
- Föreställningen utspelar sig under tidigt 1900-tal i Helsingborg.
Hur tycker du att livet verkade då, om du jämför med år 2024?
- Fanns det någonting som du skulle ändrat på i föreställningen om du fick chansen?
- Vad spelade ljud och musik för roll under föreställningens gång?
- Vad kände du under föreställningen?
- Vad kände du efter föreställningen?
- Vad gillade du?
- Vad gillade du inte?

“Förlåt att jag tränger mig på. Jag heter Nelly och är barnens lärarinna.”

Övningar efter föreställningen

“Tysta Maria” är en nyskriven musikal om bland annat Helsingborgs historia, kvinnofrågan och strejkrättigheter. “Tysta Maria” behandlar ett flertal spännande ämnen och det finns mycket att samtala om med eleverna. Här är några frågor om pjäsens tematik som ni kan samtala kring:

- Kvinnors rättigheter år 1924 och 2024. Vad är skillnaden då och nu?
- Helsingborgshistoria. Vad vet du om Helsingborg?
- Strejk. Vad hade du kunnat tänka dig att strejka för?

Dela upp klassen i smågrupper och låt dem diskutera frågorna tillsammans.

ÖVNING, RUNDA: Sätt er i en ring och låt alla i turordning säga vad de tänkte (undvik tyckte för att inte riskera att få svar som “bra” eller “dålig”) om föreställningen.

ÖVNING: FYRA HÖRN: Dela upp klassrummet i fyra hörn där varje hörn representerar ett svar.

Hörn 1: Ja

Hörn 2: Nej

Hörn 3: Kanske

Hörn 4: Egna tankar

Ställ därefter påståenden om föreställningen och låt eleverna gå till det hörn som de tycker känns bäst. När alla har ställt sig vid “sitt” hörn kan du öppna upp för samtal om varför de har ställt sig just där.

FÖRSLAG PÅ PÅSTÅENDEN:

- Nelly Palmkvist förändrade skolan till en bättre plats.
- Nils borde ha lyssnat mer på Nelly Palmkvist.
- Det var rätt att Maria Blomgren inte fick mer pengar.
- “Ingeborg Holm” är en film alla borde se.
- Kaffe är gott.
- Bor man i Helsingborg ska man bara dricka Zoégas.
- Musikal är mycket roligare att se än “vanlig” teater.
- Helsingborg har en spännande historia.
- Jag hade hellre levt på tidigt 1900-tal.
- Kvinnors rättigheter har förbättrats på 100 år.
- Det är onödigt att strejka.

Emmeline Pankhurst, ledare för den brittiska suffragetrörelsen, tal om kvinnors rättigheter:

”Kära systrar och bröder,

Vi står här idag på tröskeln till en ny era. En era där varje människas värdighet erkänns och varje individs rättigheter respekteras. Men för att denna nya era ska bli verklighet, måste vi konfrontera en av de mest skamliga orättvisorna i vårt samhälle – förnekandet av kvinnors rättigheter. I århundraden har kvinnor kämpat i skuggorna, tystade och underkuvade av ett patriarkalt system som har förvägrat oss vår rättmätiga plats i samhället. Vi har nekats rösträtt, utbildning och ekonomisk frihet. Men vi har inte varit tysta. Genom vårt arbete, vår omsorg och vår obevekliga kamp har vi visat att vi är lika kapabla, lika intelligenta och lika värda som våra manliga motsvarigheter. Idag, när jag står här, är jag fylld av hopp och beslutsamhet. Vi har sett modiga kvinnor resa sig, trotsa lagar och samhällsliga normer, och kräva vår rätt till jämlikhet. Suffragetrörelsen har visat världen att vi inte längre kommer att acceptera att behandlas som andra klassens medborgare. Vi kräver rösträtt. Vi kräver lika möjligheter till utbildning och arbete. Vi kräver att bli hörda och respekterade. Vår kamp är inte lätt. Vi har mött våld, fängelse och förlöjligande. Men vi låter oss inte skrämmas. Varje slag vi mottar stärker vår beslutsamhet. Varje fängelsedörr som stängs bakom oss ger oss mer kraft. För vi vet att vår sak är rättfärdig. Vi vet att rättvisa och jämlikhet måste segra. Till våra medsystrar: Fortsätt kämpa. Fortsätt höja era röster. Varje steg ni tar framåt är ett steg närmare frihet för alla kvinnor. Till våra bröder som står med oss: Vi behöver er stöd. Jämlikhet gynnar inte bara kvinnor, det gynnar hela mänskligheten. Tillsammans kan vi skapa en värld där varje barn, oavsett kön, har möjlighet att förverkliga sin fulla potential. Låt oss inte vänta längre. Låt oss inte ge upp förrän varje kvinna har fått sina rättigheter erkända och respekterade. För våra döttrar och för våra söners skull, för vår gemensamma framtid, måste vi stå enade och orubbliga i vår strävan efter rättvisa. Tillsammans kan vi förändra världen. Tillsammans kommer vi att segra. Tack.”

ÖVNING: Låt alla skriva ett eget tal med utgångspunkten: ”Mina rättigheter”

PRODUKTIONSFAKTA

Tysta Maria

Premiär 7 september 2024

Av: Annika Kofoed

Målgrupp: Familjeföreställning

Längd: 2 timmar och 30 minuter (inklusive paus)

En produktion av Helsingborgs stadsteater

HANDLING:

Det sjuder och puttrar i Helsingborg. Doften av mörkrostade kaffeböner sprider sig när vinden är skonsam. Det är tidigt 1900-tal och den unga, driftiga Maria Thunell förälskar sig i Carlos Zoéga och tillsammans startar de kaffefabrik. Drömmen om en blomstrand framtid är lika stark som den trendiga kaffetåren.

På Söder har en ny stadsdel växt upp, i skuggan av den smutsiga fosfatfabriken. Där arbetar Maria Blomgren för några få kronor i lönekuvertet. Maken Malte gör sina dagsverken i hamnen – stans kanske farligaste arbetsplats. Men arbetarnas nyvunna strejkrättigheter tillsammans med pionjären August Palms livliga tal om klasskamp ger hopp om ett bättre liv.

En dag förändras allt för de båda Mariorna. Deras öde flätas samman i en berättelse om liv och död, om kampen för kvinnors rösträtt och om en ångande entreprenörsanda som sedan dess genomsyrat staden.

"Tysta Maria" är en spännande, fartfylld och gripande musikal om en tid som formades av starka, kreativa kvinnor – men som knappt nämns i historieböckerna. Vi möter en rad välkända helsingborgare som haft avgörande betydelse för kvinnors rätt till bildning, kvinnors rösträtt och kulturens framväxt – och därmed även för staden Helsingborg.

CREDLISTA

Av: Annika Kofoed
Regi: Annika Kofoed
Musik: P-O Nilsson
Sångtexter: Bim Wikström
Scenografi & kostymdesign: Yvonne Ericsson
Maskdesign: Lillebel Höglund
Ljusdesign: Mikael Kratt
Koreograf: Melker Sörensen

I ROLLERNA:

Tobias Borvin, Elliot Cruz, Gladys del Pilar, Jörgen Düberg, Andreas Eldeen, Scilla Gandsjö Gullstrand, Andrea Jayakrishna, Emma Karlsson, Vanja Kittelmann Flensner, Olle Malmberg Nilsson, Martin Mossberg, Elin Norin, Robert Olofsson, Alaa Rashid, Birgitta Rydberg, Vera Rydberg, Saga Widjer, Ture Öhman

Understudy: Kim Bergqvist, Gustav Schriver

PERSONGALLERI:

Maria Thunell, fotograf på Thunells ateljé. Heter Maria Zoega som gift
Emma Thunell, fotoassistent på Thunells ateljé, syster till Maria T
Carlos Zoega, affärsman inom kaffehandel, gift med Maria Zoega
Maria Blomgren, fabriksarbetare
Malte Blomgren, hamnarbetare
Robert Blomgren, barn till Maria och Malte
Felicia Blomgren, barn till Maria och Malte
Robert som vuxen
Felicia som vuxen
Per Jonsson, hamnarbetare och vän till Malte
Nelly Palmkvist, lärare, skribent och rösträttskämpe
Nils Krok, lärare, dramatiker och politiskt aktiv
Märit Nilsson, läkare, dotter till konsul Peter och Hilda Nilsson
Ivan Nilsson, affärsman, son till konsul Peter och Hilda Nilsson
Peter Nilsson, konsul
Hilda Nilsson, konsulinna
Bessie Johnson, sierska
Mäster August Palm, socialistisk pionjär
Ida, arbetare
Präst, Erik Wadstein

Fattigvårdsstyrelsen:
Ordförande Svanberg
Kamrer Lund
Läkare Vickman
Rådman Stål
Rådman Dolk
Rådman Berg

Jakob Blad, sökande till Fattighuset
Johan Svensson, konditor. Blir senare Johan Zoega
Birger Sjöberg, journalist och skald
Sigrid Borgström, skådespelare
Teaterchef på Helsingborgs teater
Louis Goetze, direktör på hotell Mollberg

BOKCIRKELN:

Elli
Astrid
Gertrude
Sylvia
Emily

Även arbetare, kunder i Zoegas affär, grannar till Blomgrens, begravningsfölje, nyårsfirare m fl

**“När himlens alla stjärnor
tänds, då är vi väldigt små.
Och rymden som är utan
slut är vanskelig att förstå.”**

Vi ses snart igen!

Teatern och konsten är viktigt för barn och ungas utveckling och skolgång. Vi på Helsingborgs stadsteater är väldigt glada över att du som pedagog tagit dig tid och prioriterat att gå på teater med din klass. Här är några punkter ur läroplanen för grund- och gymnasieskolan som är relevanta för just det här materialet:

UR SKOLANS VÄRDEGRUND OCH UPPDRAG:

Skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

UR BARNKONVENTIONEN:

Konventionsstaterna ska respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations och fritidsverksamhet.

UR ÖVERGRIPANDE MÅL OCH RIKTLINJER – NORMER OCH VÄRDEN:

Skolans mål är att varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utveckla en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

SKOLAN SKA ANSVARA FÖR ATT VARJE ELEV:

- efter genomgången grundskola kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.
- kan söka sig till saklitteratur, skönlitteratur och övrigt kulturutbud som en källa till kunskap, självinsikt och glädje.

UR KURSPLANEN I SVENSKA

I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

**“Det var en vanlig dag
En vanlig dag när det hände
Det var en vanlig dag
Den dag när hela livet vände”**

Om Helsingborgs stadsteater

Helsingborgs stadsteater bedriver sedan 1921 teaterverksamhet för en först och främst lokal och regional publik. Teatern producerar mellan sex och tio uppsättningar per spelår, oftast på egen hand men också genom samproduktioner med andra scenkonstinstitutioner och med det fria kulturlivet.

En central del av teaterns uppdrag är att erbjuda scenkonst i sin fulla bredd, på hög konstnärlig nivå för alla åldrar, vilket innebär att skapa egenproducerade skol- och familjeföreställningar, ungdomsteater och teater för förskolebarn.

Teatern har ungefär 50 fast anställda i personalen, inklusive en egen ensemble. Under ett år uppgår totalt antal anställda till ungefär 100 personer. Tillkommande personal är i huvudsak ytterligare skådespelare, regissörer och konstnärliga team utifrån, samt scenteknisk och tillverkande personal.

Ännu mer och ännu djupare

Tack för att ni kom och såg "Tysta Maria"! Vi hoppas att vi ses snart igen.

Läs mer om oss på www.helsingborgsstadsteater.se eller kontakta stadsteatern@helsingborg.se

VILL NI LÄSA PJÄSEN?

Självklart! Om ni vill ha pjäsmanuset att läsa och arbeta med efter föreställningen är det bara att höra av sig.

STUDIEBESÖK?

Självklart! Vi välkomnar med glädje dig och din klass för ett studiebesök där ni får se hur teatern ser ut "inifrån". Hur arbetar vi? Vad gör vi? Hur känns det att stå på stora scen när strålkastarna är igång? Vi har svaren!

PRAKTIK?

Självklart! Vi tar med glädje emot praktikanter som kan få följa med någon av oss som arbetar i huset om det så är under en dag eller en hel vecka.

helsingborgstadsteater

HELSINGBORGS
STADSTEATER